

Fastelektrikerens boligtips:

Det er godt å vite at alt er i orden

Her trengs det flere strømuttak, som på forsiden. Mange løse kontakter og ledninger kan være farlige.

Vet du hvor sikkert el-anlegget ditt er?

Vi som bor i Norge tar elektrisiteten som en selvfølge. Det er jo så enkelt, slå på en bryter så får vi lys og varme. Kanskje vet vi for lite om elektrisitet. Virker det ikke, så ringer vi bare elektriker. Eller kanskje vi ikke vil vite noe om den? Det vi ikke vet, har vi ikke vondt av – helt til strømregningen plutselig fyker til himmels, eller enda verre: det begynner å brenne.

Du har ansvaret

Fire av ti boligbranner har elektrisk årsak, enten ved at det er oppstått feil på det elektriske anlegget, eller at anlegget eller elektrisk utstyr brukes feil. Som boligeier er det ditt ansvar at det elektriske anlegget er i orden. Det gjelder enten du har en liten leilighet eller en stor enebolig. I borettslag har styret et særskilt ansvar for fellesarealene. Ansvaret for el-anlegget kan du bare ivareta ved hjelp av en faglært elektriker. Det er meget begrenset hva du selv har lov til å gjøre.

Gamle el-anlegg kan være farlige

Jo eldre et elektrisk anlegg er, desto større sjanse er det for at det kan forårsake brann og andre farlige situasjoner. Eldre el-anlegg er heller ikke tilpasset dagens mengde av elektriske apparater. Derfor må vi bruke massevis av skjøteledninger, løse stikkontakter og andre "installasjoner" som både er upraktiske og usikre. Gamle el-anlegg beskytter heller ikke datamaskiner, TVer og annet kostbart elektronisk utstyr mot overspenninger forårsaket av lynnedslag og andre plutselige endringer i strømtilførselen.

Skaft deg litt kunnskap

Det er selvsagt også ditt ansvar at alle elektriske apparater i boligen din blir brukt riktig. Dette ansvaret ivaretar du best ved at du skaffer deg et minimum av kunnskap. Noe av denne kunnskapen er samlet i dette lille heftet. Du kan lære enda mer ved å ta en prat med elektriker din, eller ved å klikke deg inn på www.fastelektriker.no.

Spar energi. Med et styringsanlegg kan du enkelt regulere varmen i hele huset fra samme sted.

Reduser energiforbruket

Så lenge vi har nok energi her i landet, er også energiforbruket den enkelte boligeiers ansvar. På verdensbasis er energisituasjonen en helt annen. Siden vi er en del av det internasjonale markedet og et verdenssamfunn som bare kan overleve med økt miljøbevissthet, vil det komme flere krav til at også boligeiere må vurdere og redusere sitt energiforbruk. Energimerking av boliger er første steg i denne retningen.

Elektrikeren gir deg størst gevinst

Skifte av strømleverandør og/eller energikilde, som for eksempel vannbåren varme, bidrar sjelden til å redusere energiforbruket vesentlig. I det lange løp er det derfor også lite merkbart på strømregningen. Det eneste som gir varig gevinst, både økonomisk og miljømessig, er å gjøre noe med energiforbruket. Det er elektriker den nærmeste til å hjelpe deg med.

Styr energiforbruket

I Norge sløser de fleste av oss med energi fordi vi ikke styrer forbruket etter stedene og tidene der vi trenger den. Vi lar ubrukte rom være bruksvarme. Vi lar lamper lyse for seg selv. Elektriske apparater surrer og går på "stand by" og bruker strøm uten at vi vet det. Vi tenker kanskje ikke på det en gang. Eller vi er lei av å tenke på det, og å løpe fra rom til rom og slå av og på lamper og varmeovner.

Enkle løsninger – god økonomi

Med mange av de enkle løsningene du finner i dette heftet, vil det være mulig å redusere energiforbruket i boligen din med minst 20-30 prosent. Samtidig sparer du din egen energi ved å slippe å bekymre deg for strømregningen eller om du har gått fra lamper eller ovner som burde vært slått av. Normalt vil pengene du bruker på å installere spareløsninger, være tilbakebetalt i løpet av 3-10 år i form av lavere strømregning. I tillegg får du den gode følelsen av å bidra med din lille skjerv til miljøfellesskapet. Mange bekker små...

Lys og trivsel

Og når du først har fått en elektriker i hus, hvorfor ikke benytte anledningen til å få vite hva som finnes av ny belysning som ikke bare er mer energivennlig, men som også gjør boligen din triveligere og tryggere. En dyktig elektriker vet hvor du trenger lyset best, hvor mye lys du trenger til forskjellige sysler og hva som gir akkurat din bolig den lille følelsen av ekstra trivsel.

Den virkelig gode følelsen

Får du ved å gjøre en avtale med en Fastelektriker. Det er den samme følelsen som du får når du har vært hos tannlegen, har hatt bilen din på service eller viruskontrollen på PCen din nettopp har fortalt deg at den på ny har avverget alle angrep: Det er godt å vite at alt er i orden.

Du har ansvaret – Fastelektrikeren gjør jobben

Fastelektrikeren overtar ikke det formelle ansvaret for el-anlegget i boligen din, men hjelper deg med å utøve det. Det betyr i praksis at du lar Fastelektrikeren utføre en el-kontroll, og gjør en vurdering av standarden på el-anlegget ditt. Etter el-kontrollen vil Fastelektrikeren fortelle deg hva du må gjøre noe med fordi det er farlig. Hva du bør gjøre noe med fordi det kan være lønnsomt og gir en ekstra trygghet.

Du må betale for el-kontrollen, men det koster ingenting å inngå selve Fastelektrikeravtalen. Når du har undertegnet avtalen, vil Fastelektrikeren kontakte deg så hyppig som dere sammen finner ut at det er behov for, akkurat som du jevnlig får innkalling til tannlegen eller leverer bilen på service.

Slik skal et moderne sikringsskap være, med automatsikringer, overspenningsvern og jordfeilbryter.

Sikkerhet

Her er mange løsninger som vil bedre el-sikkerheten i boligen din. Er du i tvil om du har disse forskjellige tingene, kan du spørre elektrikeren din.

KONTROLL AV DITT ELEKTRISKE ANLEGG

Det første du bør gjøre er å la en elektriker kontrollere boligens elektriske anlegg. Med NELFOs el-kontroll og standardvurdering får du et presist og sikkert bilde av:

1. Hva du må gjøre noe med fordi det er farlig.
2. Hva du bør gjøre noe med fordi det kan bli farlig eller er uøkonomisk eller upraktisk.
3. Hva du kan gjøre noe med fordi det kan gi økt trivsel og komfort.

Dette er faresignalene du kan oppdage selv:

- Skader på stikkontakter, koblingsbokser og brytere
- Varmgang (brunbrent farge) på stikkontakter, brytere og koblingsbokser
- Gamle ledninger
- Mange skjøteledninger og "kabelklyser"
- Ovner som er tildekket eller står utsatt til
- Varme skrusikringer i sikringsskapet
- Gjenstander i sikringsskapet som ikke har noe der å gjøre
- Manglende overspenningsvern
- Manglende jordfeilbryter
- Gamle lamper og lysrør
- Gamle panelovner (brunbrent ovn eller vegg)

Oppdager du en eller flere av disse faresignalene, må du straks kontakte en elektriker.

Sikringsskap med automatsikringer

Alle nyere boliger har automatsikringer i sikringsskapet. Det er sikrere, og du slipper også utgifter til å skifte sikringer dersom en kurs blir overbelastet. Har du gamle skrusikringer, bør du vurdere å skifte dem ut. Dersom sikringene stadig går, er det et tegn på at du har for liten kapasitet på de kursene som stadig går. Å skifte innmat i sikringsskapet, eventuelt hele skapet hvis det er gammelt, er en god anledning til å dimensjonere alle kurser etter den kapasiteten du trenger.

Overspenningsvern

Elektriske apparater kan lett bli skadet av overspenninger, for eksempel ved lynnedslag eller plutselig ut- og innkoblinger ved strømbrydd. For å beskytte deg mot dette, bør du installere overspenningsvern i sikringsskapet. Det er et såkalt grovvern. På ekstra ømfintlige apparater, som PC og TV, bør du i tillegg benytte pluggbare finvern som vil gi total beskyttelse mot uønskede spenninger.

Jordfeilbryter

Alle nye boliger har i dag jordfeilbryter. Den kobler ut strømmen straks det oppstår jordingsfeil på anlegget, og hindrer dermed både brannfare og sjansen for å få elektrisk støt. Det er enkelt å montere jordfeilbryter i gamle sikringsskap.

Ekstra stikkontakter

Veggfaste stikkontakter er mye sikrere enn skjøteledninger og løse stikkontakter. I nye boliger er kravet minimum en dobbel stikkontakt (to uttak) pr 4 kvm gulvareal, og 6 strømuttak bak TV og stereobenk.

Spesielle krav til bad, kjøkken og vaskerom

Alle stikkontakter i en bolig skal nå være jordet. På bad, kjøkken og vaskerom er dette ekstra viktig fordi vann kan lede strøm. Skjøteledninger og løse stikkontakter er farlig i alle "våte" rom. Vær også oppmerksom på at ledninger og kontakter i nærheten av komfyren kan bli innsauset i fett og bli uønskede strømledere av det.

På barnerom må det bare være fastmonterte lamper og varmeovner.

Spesielle krav til barnerom

På et barnerom bør alle lamper være fastmontert, siden det av og til kan gå litt vilt for seg. En veltet lampe som blir liggende i en kleshaug med lyset på, kan starte brann. Alle lamper bør monteres i god avstand fra sengetøyet. På småbarnsrom bør du også sikre hullene i eldre stikkontakter. Moderne stikkontakter har innebygd beskyttelse mot at det skal gå an å stikke annet enn støpsler inn i stikkontaktene. Det må heller ikke være løse varmeovner på barnerom.

Stikkontakt med tidsbryter

Du kan få stikkontakter med tidsbryter som slår av strømmen etter en forhåndsinnstilt tid. Det kan være praktisk der du bruker kaffetrakter, strykejern og andre apparater som det kan være lett å glemme å slå av.

Komfyrvakt

Tørrkoking eller tørrsteking er en kilde til stadige branner. Installerer du en såkalt "komfyrvakt" behøver du ikke bekymre deg for om far vil steke speilegg når han kommer sulten og trett hjem fra fest, eller om en vimsete fjortis glemmer at hun har satt over en kjele for å koke pasta. Komfyrvakten slår av komfyren før temperaturen blir så høy at det oppstår brannfare.

Innbruddsalarm

En innbruddsalarm "passer på" boligen din når du er borte og når du sover. Det mest effektive er anlegg som er koblet direkte til alarmsentralen hos et vaktelskap. Over 90 prosent av innbruddene skjer i boliger uten alarm.

Brannalarm og røykvarslere

Det er nå lovpålagt å ha røykvarslere. Du bør ha minst en røykvarslere i hver etasje. Kobler du disse i serie, og eventuelt opp mot innbruddsalarmen, kan du få et effektivt brannvarslingsanlegg som kan redde både liv og verdier.

Varmepumper kan brukes til både oppvarming og kjøling. De er enkle å regulere så du skal spare mest mulig energi.

Varme

Elektrisk oppvarming, enten med varmekabler eller panelovner, gir god, miljøvennlig og lett regulerbar varme. I Norge kommer nesten all elektrisitet i normalår fra fornybar energi: vannkraft.

Varmekabler i gulvet

Med varmekabler i gulvet kan du senke temperaturen i rommet med 2° C uten at det går ut over komforten. For hver grad du senker, sparer du 5 prosent på en normal strømregning. Har huset flere etasjer, bør de viktigste varmekildene være i de nederste etasjene, fordi varmen stiger oppover.

Varmeovner

Moderne varmeovner er såkalte gjennomstrømningsovner. De har lav overflatetemperatur og representerer dermed mindre brannfare om de skulle komme i kontakt med brennbare ting. Med elektronisk termostat for natt- og dagsenkning kan du spare opp til 25 prosent energi. Med en normal bolig og normalt strømforbruk kan du tjene inn investeringen i slike ovner på ca 3 år.

Varmestyring

Energistyring senker temperaturen automatisk om natten og/eller når du er borte. Del gjerne huset inn i varmesoner, så slipper du å betale for varme du ikke har bruk for. De fleste styringsanlegg kan du nå betjene fra mobiltelefonen, PCen eller iPaden din. Det betyr at du for eksempel kan endre både belysning og temperatur når du er borte.

Varmepumpe

Varmepumper resirkulerer varmen om vinteren, og kan også brukes til kjøling om sommeren. Varmepumper egner seg best for boliger med åpne løsninger der mesteparten av luften i boligen kan resirkuleres. Jo høyere strømforbruket ditt er, dess mer er det å spare på å installere varmepumpe. Bruker du under 15 000 kWh i året, er tilbakebetalingstiden 10–15 år. Bruker du mellom 30 000 og 40 000 kWh i året, kan tilbakebetalingstiden være 3–5 år.

Riktig belysning gjør at både møbler, interiørdetaljer og farger kommer til sin rett.

På kjøkkenet og i trapper bidrar god og riktig belysning også til å skape ekstra trygghet.

Belysning

Belysningen i boligen har alt å si for hvordan du opplever fargene i rommet. Forskjellig typer belysning kan gi helt forskjellig atmosfære i boligen. Men belysning har også med sikkerhet å gjøre.

Lysregulering

Lyset er en del av interiøret. Kobler du lyset til en dimmer kan du bruke den samme lyskilden både til godt arbeidslys ved full styrke og til lunere "koselys" ved dimming.

LED-lys og halogenpærer

LED-lys bruker bare en brøkdel av energien til glødelamper, og gir mye bedre lys enn gammeldagse sparepærer. Første generasjons LED ga litt kaldt lys. Nå er også LED å få i varme varianter. Halogenlys gir også mye mer lys for pengene enn tradisjonelle glødelamper. Skal du koble lamper med LED-lys og halogenpærer til en dimmingsbryter, må du passe på at denne er lagd for LED-lys eller halogenpærer. Kobler du en LED-lampe på en halogendimmer eller omvendt, kan dimmeren bli ødelagt.

Spotlamper

En 40-åring trenger dobbelt så mye lys for å se like godt som en 20-åring. En 60-åring trenger fire ganger så mye som en 20-åring. Den beste og hyggeligste måten å få nok lys på, er å bruke spotlamper som lyser opp akkurat de stedene der du trenger det: enten du skal sitte i godstolen og lese eller drive hobbyarbeid ved spisebordet. Alternativet er jo å sitte i flomlys. Det synes de færreste er særlig hyggelig hjemme. Spotlamper er også praktiske som leselamper på senga, særlig i dobbeltsenga hvis den ene vil lese og den andre vil sove.

Nedlys og opplys

Nedlys, såkalte downlights, gir konsentrert og god belysning på de stedene der du trenger det. Lamper som kaster lyset oppover, såkalte uplights, kan være en annen effektiv og effektiv måte å belyse deler av huset på.

Taklys

Alle rom bør likevel ha en taklampe som kan lyse opp hele rommet når du trenger det, for eksempel ved rengjøring og andre større felles gjøremål.

Ganger og trapper

Mange hjemmeulykker skjer på grunn av dårlig belysning, særlig i ganger og trapper. Her vil både spotlamper, nedlys og opplys gjøre veldig nytte for seg – med lite bruk av energi om du bruker LED eller halogenpærer. Lamper i ganger og trapper bør ha bevegelsessensor så de slår seg av og på av seg selv.

Automatisk lysbryter (bevegelsessensor)

Er du lei av å slå på og av lyset i boder, ganger, kjeller, bad og andre rom som ikke er i jevnlig bruk? En sensor som slår på og av lyset automatisk når du kommer og går vil spare energi. Du slipper også å lete etter lysbryteren når du står med hendene fulle i mørket.

Forskjellige tips

Antenne og telefoni

De fleste elektroinstallatører har montører som også kan hjelpe deg med telefonløsninger. Det finnes også trådløse løsninger for overføring av lyd og bilde.

Brytere og stikkontakter i farger og spennende materialer

De fleste av oss tenker på elektriske brytere og stikkontakter som noe hvitt som er laget av plastikk. Nå får du alt dette i mange forskjellige farger: messing, børstet stål, "sølv", "gull", i forskjellige tresorter og andre materialer. Det kan sette en ekstra spiss på interiøret. Be Fastelektrikeren din vise deg en brosjyre over hva som finnes.

Nå kan du få både brytere og kontakter i alle slags farger og materialer.

Utebelysning skaper stemning og er et ekstra vern mot uønskete gjester.

UTE

Belysning

Lys skaper stemning, også ute. Et godt opplyst inngangsparti ønsker gjester velkommen, samtidig som det virker mer avskrekkende på ubudne personer. Kombiner gjerne utelyset med fotocelle og/eller bevegelsessensor som slår seg av og på når folk nærmer seg boligen din, og som også automatisk slår seg av om dagen.

Stikkontakter

Utendørs stikkontakter er praktiske til motorvarmer, el-bil, elektriske hageredskaper og verktøy. Da slipper du å dra en skjøteledning ut igjennom vinduet.

Hagebelysning

Med lys i blomsterbed, eller en lyskaster som lyser opp langs trestammen, kan du virkelig modellere din egen drømmehage. Men kanskje du også bør spørre naboen litt til råds. Utelys er ikke like mye en privatsak som innelysning.

Terrassevarme og -belysning

Med lys og varme på terrassen kan du forlenge sommeren med flere måneder både vår og høst. En effektiv terrassevarmer bruker kanskje 1000-1500 W. Det betyr at utevarmen koster deg mindre enn en krone i timen (avhengig av strømprisen).

Markise-/gardinstyring

Gardiner og/eller markiser kan styres av en dagslysføler og trekkes til og fra automatisk – selv når du er på ferie. Dermed forhindrer du at planter og møbler tar skade. Har du termostatstyrt oppvarming inne, er dette også en effektiv måte å regulere energiforbruket på, ved at du lar sola varme opp boligen din på dagen, så ovnene kan slå seg av.

Garasjen

Lys og strømuttak (stikkontakt) er en selvfølge i garasjen. Har du først strømtilførsel til garasjen, er det ganske enkelt å montere fjernstyring av garasjeporten.

Varmekabel i utetrapp og inngangsparti

Mangt et ben-/armbrudd har skjedd rett utenfor egen inngang. Med varmekabler i utetrapp og inngangsparti vil strøing være historie. Moderne varmekabler kan styres automatisk så de bare slår seg på når det kommer is og snø.

Porttelefon

En porttelefon er en enkel måte å sortere ønskede og uønskede gjester på. Du kan også få porttelefon med kamera slik at du kan se hvem som ringer på døren din.

Alle Fastelektrikere er medlem i NELFO
– din garanti for trygghet og kvalitet.

FastElektriker

www.fastelektriker.no